Επιμέλεια ΘΑΝΑΣΗ ΓΚΟΒΑ

ΑΧΑΪΚΑ και ΑΜΑ

ΤΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ συνεδρίου Οικολογικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ ἦταν ὅτι γιὰ νὰ γίνει κοινὴ συνείδηση ἡ ἀνάγκη προστασίας τοῦ περιβάλλοντος, χρειάζεται νὰ ἀναλάβουν τὴ σχετικὴ ἐκπαίδευση τὰ σχολεῖα καὶ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως. — Στὸ Συνέδριο ποὺ ἔληξε πρὶν λίγες μέρες, συμμετεῖχαν παιδαγωγοί, καθηγητὲς φυσικῶν ἐπιστημῶν, δημοσιογράφοι κ.ἄ. — Στὴ διάσκεια τοῦ Συνεδρίου ἀναδείχθηκε ὅτι στὶς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ὅπου γιὰ πρώτη φορὰ συνειδητοποιήθηκαν οἱ συνέπειες ἀπ' τὴ ρύπανση, τὸ πρόβλημα ἀπασχολεῖ ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς ἐκπαιδεύσεως ★ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ προσδιορισθεῖ μιὰ κοινὴ γραμμὴ ποὺ θὰ τὴν ἀκολουθοῦσαν ὅλες οἱ χῶρες. — Μόνο τὸ πρόγραμμα τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἀπὸ τὸ 1977 μέχρι τὸ 1981, προβλέπει μιὰ συνεργασία κράτων—μελῶν τῆς Κοινότητος μὲ σκοπὸ τὴν ἀφύπνιση τῆς λαϊκῆς συνειδήσεως στὰ θέματα προστασίας τοῦ Περιβάλλοντος. — Στὰ θέματα αὐτὰ περιλαμβάνεται καὶ ἡ προστασία τῆς πολιτιστικῆς κληρονομιᾶς. — Πρᾶγμα πολὺ πιὸ σημαντικὸ ἀπὸ τὴν ἐπίλυση τῆς αἰσθητικοῦ προβλήματος.

ΠΡΩΙΝΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ

Μουσικοπολιτικά

ΟΤΑΝ ὁ καλλιτέχνης εἶναι καὶ πολιτικός, ἀντιμετωπίζει ἰδιαίτερες δυσκολίες στὴν προσπάθειά του νὰ ἀνταποκριθεῖ καὶ στοὺς δύο τομεῖς. Ἡ πολιτικὴ ἔχει ἀμεσώτερη δραστηριότητα, ἡ ἐνεργεία ποὺ πρέπει νὰ ἐκδηλώνεται στὸ γοργὸ ρυθμὸ της καιροτήτας δεν μπορεῖ νὰ περιμένει. Ἔτσι ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία μπαίνει στὸ περιθώριο. Ἂν ὅμως ὁ δημιουργὸς πιστεύει ὅτι ὁ ἀγῶν ὅτι πρέπει νὰ στρατεύει τὴν τέχνη του ὄχι μόνο στὴν ἠθικολογική, ἀλλὰ καὶ στὴν τρέχουσα πολιτικὴ διαπάλη τότε οἱ δυσχέρειες εἶναι ὁπωσδήποτε μεγαλύτερες. Πραγματοποιεῖ, τελικὰ ἕνα συγκερασμὸ μὲ ἀποτελεσματικὸ ποὺ μοιραῖο εἶναι νὰ περιλαμβάνει μερικὲς φορὲς ἀπρόοπτα καὶ ἀλλὸν σπαρταριστά.

Στὰ πλαισια τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν ἑξήντα χρόνων τοῦ ΚΚΕ., ἔγινε προχθὲς στὸ «Σπόρτιγκ», ὁ Μίκης Θεοδωράκης, παρουσίασε σὲ πρώτη ἐκτέλεση ἑπτὰ τραγούδια του σὲ στίχους ἀπὸ τὸ ποίημα τοῦ Γιάννη Ρίτσου «Οἱ Γειτονιὲς τοῦ Κόσμου».

Νὰ τί ἐξομολογεῖται ὁ Μίκης γιὰ τὴν προετοιμασία τοῦ ἔργου αὐτοῦ: «...Ὁμολογῶ ὅτι ὅταν ἀναμετρήθηκα μὲ τὶς «Γειτονιὲς τοῦ Κόσμου» φιλοδοξοῦσα νὰ γράψω ἕνα μετασυμφωνικὸ ἔργο γιὰ λαϊκὸ ὁρατόριο τοῦ τύπου «Ἀστὴ Ἑστί», τοῦ «Πνευματικοῦ Ἐμπορίου» καὶ τοῦ «Κάντο Χένεραλ». Εἶχα ἀρχίσει μάλιστα τὴν ἐργασία πού ὅμως διακόπηκε ἀπὸ τὶς δημοτικὲς ἐκλογές. Ὁπότε ἔπρεπε νὰ κάμω μία ἐπιλογή: Ἢ ἕνα καινούργιο μεταμφωνικὸ ἔργο ἢ ἡ μάχη γιὰ τὴ Ἀθήνα. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ λογικὴ τοῦ ἀγῶνα μοῦ ἐπέβαλαν τὴ δεύτερη λύση.

Ἔτσι ἐκεῖνο ποὺ θὰ ἐμφανιζόταν αὔριο (σ.σ. οἱ δηλώσεις τοῦ Μίκη, δημοσιεύτηκαν τὴν Κυριακή), εἶναι ἀκόμη σκιτσο ἀπὸ τὸ μεγάλο ἔργο ποὺ πρόκειται νὰ ἀκολουθήσει...».

Ἡ περίπτωση, θυμίζει τὸ δράμα τὴν ἀπόγνωση, ἢ ἔστω τὴ ἀπογοήτευση τῆς νοικοκυρᾶς ποὺ μαγειρεύει τὴν πέρνει ὁ σύζυγος στὸ τηλέφωνο καὶ τῆς λέει ὅτι θὰ φέρει δυὸ ἐπισκέπτες γιὰ φαγητό, δυὸ ἐπισκέπτες πεινασμένους ποὺ διάζονται πολὺ καὶ ἀναμένουν τὸ σερβίρισμα πρέπει νὰ φάει στὶς 12 τὸ μεσημέρι ἀντὶ γιὰ δύο ποὺ εἶναι ἡ συνηθισμένη ὥρα... Καὶ φαίνεται ὅτι ὁ Μίκης, προτίμησε αὐτὴ τὴ λύση γιὰ νὰ ἀντιμετωπίση τὴν περίπτωση. Καὶ κοιτᾶξτε μὲ πόσο συγκινητικὸ τρόπο τὸ πράττει.

«...Τὸ κείμενο — δηλώνει— συχνὰ μὲ ὁδηγεῖ σὲ ἀναζητήσεις μουσικῶν στοιχείων ποὺ συνδέονται μὲ ὁρισμένες ἱστορικὲς ἐποχές. Ὅταν λόγου χάριν σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ μέρη αὐτὰ κάνω μία ἱστορικὴ ἀναδρομὴ χρησιμοποιώντας τὰ μοτίβα ποὺ κυριάρχησαν στὴ ζωή μας, καὶ ποὺ ἐνέπνευσαν ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ μεγαλόπνοο ποίημα καὶ συγκεκριμένα, ὁρισμένα ἐπαναστατικὰ τραγούδια μὲ τὰ ὁποῖα γαλουχηθήκαμε καὶ ἐμπνευσθήκαμε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Ἀντίστασης καὶ τοῦ ἐμφυλίου. Ἔτσι δὲν πρέπει νὰ ξαφνιαστοῦν οἱ φίλοι, ὅταν ἀκούσουν γνωστὰ μοτίβα μπλεγμένα μὲ τὶς σημερινὲς μελῳδίες...».

Μιλημένα, ἐξηγημένα λοιπόν, Τό... δάνειο ὅσο κι' ἂν εἶναι ἐκτεταμένο δικαιολογεῖται ἐφόσον παρεμβλήθηκε ἡ μάχη τῶν Ἀθηνῶν στὶς δημοτικὲς ἐκλογές, μάχη ἡ ὁποία ἦταν καὶ παρατεταμένη, μιὰ καὶ χάρις στὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Μίκη, ὑπῆρξε καὶ δεύτερος γύρος... Κι' ὅταν ἀργότερα τὸ μαγείρεμα συμπληρωθεῖ χωρὶς τὴ διασύνη τῶν ἑξηντάχρονων, τότε μπορεῖ νὰ ἐπιστραφεῖ καὶ τὸ δάνειο καὶ νὰχουμε μιὰ συμφωνία τοῦ τύπου «Κάντο Χένεραλ».

Ἀλλὰ σχετικὰ ὑπάρχει καὶ τὸ ἀκόλουθο ἐρώτημα: Γιατὶ στὶς καλλιτεχνικὲς ἐμπνεύσεις τοῦ Μίκη, νὰ μὴν ἔχει προηγηθεῖ τόσα χρόνια ἡ δόξα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντίστασης καὶ νὰ ἀκολουθήσει τὸ «Κάντο Χένεραλ»; Τὸ διεθνιστικὸ καθήκον μᾶλλον ἀφήνει περιθώρια γιὰ μιὰ τέταια προτεραιότητα. Ὅμως κάθε ἐμπόδιο (καὶ καθυστέρηση) γιὰ καλό. Μιὰ καὶ ἡ Ἐαμογενὴς μουσικὴ συμφωνία φιλοτεχνεῖται μὲ τὴν παράλληλη κίνηση γιὰ τὴ δημιουργία πολιτικῆς ἐκπροσωπήσεως τῶν ἐαμογενῶν δυνάμεων ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ΚΚΕ.

ΠΑΝ

Ὁ «Ἀρίων»

ΑΞΙΟΛΟΓΗ καλλιτεχνικὴ ἐπιτυχία ἐσημείωσε ἡ «μουσικὴ βραδυά» τοῦ Σαββάτου, ποὺ ὠργάνωσε τὸ Ὠδεῖο Ἀρίων τῆς πόλεώς μας, ἐπιτυχία ἡ ὁποία καὶ ἔδωσε τὸ μέτρο τῶν δυνατοτήτων του μιὰ καὶ οἱ καλλιτέχνες ποὺ πῆραν μέρος στὴν ὡραία ἐκδήλωση εἶναι καὶ καθηγητὲς τοῦ Ὠδείου.

Ἔτσι τὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριο τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου εἶχε τὴ σπάνια εὐκαιρία μιᾶς ἐπικοινωνίας μὲ τὴν καλὴ μουσικὴ τὴν ὁποία ἐρμήνευσαν ἡ Στέλλα Κούρτη — Ἀποστολάκου (τραγούδι) καὶ οἱ κυρίες Ρόνα Ζαρμπᾶ — Σαμαρᾶ καὶ Ἀργυρὼ Μετξᾶ, Ἀχιλλέας Λαμπανάρης (βιολί) καὶ Λάζαρος Σπυρίδης (κοντραμπάσσο).

Στὴν ἐκδήλωση μετέσχον ἐπίσης ἡ θαυμάσια χορωδία τοῦ Ὀρφέως τῆς πόλεώς μας ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ κ. Ἀλέκου Παπαγεωργοπούλου, ποὺ καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση ἔδωσε πνοὴ στὸ συγκρότημα καὶ ἀξιοποίησε ὅλες τὶς καλλιτεχνικὲς ἀρετὲς τῶν μελῶν τῆς χορωδίας. Ἰδιαίτερη ἐντύπωση προκάλεσε ὁ τενόρος κ. Χριστόπουλος, ποὺ ἦταν καὶ ὁ σολίστ σὲ μερικὰ ἰδιαίτερα ἐντυπωσιακὰ κομμάτια.

Εὐχὴ ὅλων τῶν φιλοτέχνων εἶναι νὰ καθιερωθοῦν αὐτὲς οἱ μουσικὲς βραδυὲς ἀπὸ ἕναν τόσο ὑπεύθυνο καλλιτεχνικὸ φορέα ὅπως εἶναι ὁ «Ἀρίων» (παράρτημα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Ὠδείου).

Ὁ πολυτεχνίτης

ΩΡΕΣ λογοτεχνικῆς ὁδήγης γιὰ τὸν κ. Ἀβέρωφ στὸ Παρίσι ὅπου τοῦ ἀπενεμήθη τὸ βραβεῖο «Ἀκρόπολις» μὲ ὅλα τὰ περὶ αὐτό, λόγους, γεύματα, ἐπιταγὴ κλπ. Ὁ κ. ὑπουργὸς πάντως εἶχε λάβει τὰ μέτρα του ὥστε ὅλα νὰ γίνουν ἐν τάξει. Ἔτσι, ὅταν πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες κρυολόγησε, ἔμεινε στὸ σπίτι του, ὥστε νὰ φύγουν τὰ σταγονίδια τῆς γρίππης καὶ νὰ εἶναι καλὰ κατὰ τὴν ἐμφάνισή του στὸ Παρίσι.

Συγχρόνως ἑτοίμασε καὶ μελέτησε τὰ λογίδρια ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἐκφωνήσει κατὰ τὶς σχετικὲς τελετές. Ὅσον ἀφορᾶ τὰ τυριὰ ποὺ κατὰ τὴ διάρκεια πολλῶν γευμάτων τοῦ προσφέρθηκαν στὸ Παρίσι ὁ κ. Ἀβέρωφ δὲν εἶχε ἀνάγκη σχετικῆς προπαρασκευῆς ὄχι μόνο γιὰ τὶ εἶναι τυροκόμος, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχει ἤδη δίπλωμα δοκιμαστοῦ γαλλικῶν τυριῶν. Σχετικῶς ὑπάρχει ἡ πληροφορία ὅτι προσεχῶς θὰ ἐπιδοθεῖ στὸν ἐπὶ τῆς Ἀμύνης ὑπουργὸ μας καὶ δίπλωμα δοκιμαστοῦ γαλλικῶν κρασιῶν.

Οἱ ζουρλοδεοί...

ΣΕ κάθε πάρκο τῆς Ἀμερικῆς ξεφυτρώνει κι' ἕνας «Ἰησοῦς» μὲ γενειάδα καὶ χλωμὸ πρόσωπο, ποὺ σέρνει πίσω του τοὺς «μαθητάς» καὶ μερικοὺς λάτρεις τοῦ «κινήματός» του.

Ὁ «Ἰησοῦς» καὶ οἱ περὶ αὐτόν, φοροῦν καθαροὺς χιτῶνες (πάλι καλὰ) ἔχουν καλοχτενισμένα μακρυὰ μαλλιά, καὶ τραγουδᾶνε θρησκευτικοὺς ὕμνους ποὺ καταλήγουν στὸ «μὴ κλέψεις, μὴ μοιχεύσεις, μὴ ψευδομαρτυρήσεις».

Πρὶν λίγο καιρό, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι διαλαλοῦσαν ἕνα ἄλλο «πιστεύω» ποὺ ἦταν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετο μὲ τὸ σημερινό. «Κλέψε, χόρευε, σκότωνε καὶ ζῆσε...». Ἦταν τὸ πιὸ ἀγαπημένο τους τροπάριο.

Ἐν πάσει περιπτώσει ἄς εἶναι καλὰ οἱ ἄνθρωποι ποὺ τὸ ἄλλαξαν. Καὶ μακάρι νὰ σταθεροποιηθοῦν σ' αὐτό...

Ἡ Ἀλίκη στὴν Εὐρώπη

ΣΤΗΝ ἀμερικανικὴ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ «Βόγκ» δημοσιεύεται ἡ φωτογραφία τῆς Ἀλίκης Βουγιουκλάκη ἀπὸ τὸ «Καμπαρέ». Ὁ συντάκτης ποὺ ἐνημερώνει ἕνα πλατὺ ἀναγνωστικὸ κοινὸ γιὰ τὶς ἀνὰ τὸν κόσμο θεατρικὲς καὶ κινηματογραφικὲς ἐπιτυχίες, ἀναφέρεται μὲ κολακευτικὰ σχόλια γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἀπόδοση τοῦ «Καμπαρὲ» καὶ συνιστᾶ σὲ ὅσους σκέπτονται νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Ἀθήνα, νὰ μὴν παραλείψουν νὰ δοῦν τὸ ἔργο ποὺ ἑρμηνεύεται ἄριστα ἀπὸ Ἕλληνες ἠθοποιούς.

Ἡ Ἀλίκη Βουγιουκλάκη — γράφει τὸ «Βόγκ» εἶναι ἡ ὑπ' ἀριθμὸν ἕνα στὰρ τοῦ θεάτρου, τοῦ κινηματογράφου καὶ τῆς τηλεράσεως στὴν Ἑλλάδα.

Εἶναι ἐπίσης μία ἐπιτυχημένη θεατρικὴ ἐπιχειρηματίας καὶ παραγωγός. Ἐπίσης ἀναφέρει ὅτι στὰ προσεχῆ καλλιτεχνικὰ σχέδια τῆς Ἀλίκης εἶναι νὰ ἀνεβάσει καὶ τὸ μιούζικαλ «Ἐβίτα», ποὺ παίζεται μὲ μεγάλη ἐπιτυχία στὸ Λονδῖνο.

Μὲ λίγα λόγια, τὸ «Βόγκ», θὰ κάνει νὰ ...βογγίξουν οἱ ἀντίζηλες τῆς Ἀλίκης, ποὺ δὲν εἶναι καὶ λίγες.

«Η ΗΜΕΡΑ»

ΠΡΟ 30 ΕΤΩΝ

Ὁ κ Τσαλδάρης προσπαθεῖ νὰ σχηματίσει κυβέρνηση

ΑΘΗΝΑΙ. Ὁ κ. Κων. Τσαλδάρης προσπαθεῖ νὰ σχηματίσει κυβέρνηση συνασπισμοῦ χωρὶς τὸν Βενιζέλο. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κ. Σοφούλης, διεβίβασε διὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τοῦ Βασιλέως τὴν ὁριστικήν του ἀπάντησιν εἰς τὴν ὁποίαν τονίζει ὅτι θὰ ἐδέχετο νὰ ἀναλάβει τὸν σχηματισμὸν τῆς νέας κυβερνήσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παλαιοῦ πολιτικοῦ σχήματος τῆς συνεργασίας τῶν δύο μεγάλων κομμάτων.

Μαραθωνοδρόμοι ...ἐπ' αὐτοκινήτου!

ΑΘΗΝΑΙ. Ὑπὸ τοῦ ΣΕΓΑΣ, ἐγράφησαν οἱ μαραθωνοδρόμοι Ἀποστόλου καὶ Βαμβακούσης, οἱ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν μαραθωνίου, ἐπέδησαν ...αὐτοκινήτων νὰ ἀποσπάσουν τὴν νίκην.

Ἔτεκεν ἄρρεν Ἐλισάβετ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ. Ἡ πριγκήπισσα Ἐλισάβετ, ἔτεκεν ἄρρεν ποὺ εἶναι καὶ ὁ ἐπίδοξος διάδοχος τοῦ βρεττανικοῦ θρόνου. Ἡ Ὑψηλότης της καὶ τὸ τέκνον χαίρουν, ἄριστα ὑγείας.

Ὁ κ. Γ. Παπανδρέου

ΑΘΗΝΑΙ. Ἀναφερόμενος ὁ κ. Γεώργιος Παπανδρέου εἰς τὴν προσπάθειαν τοῦ κ. Κων. Τσαλδάρη νὰ σχηματίσει ὑπερκομματικὴν κυβέρνησιν εἶπε:

«Εἶναι ὡς νὰ προτείνεται ὁ Πάπας, κυβερνήτης τῆς Παλαιστίνης».

Κομήτης

ΑΘΗΝΑΙ. Μίαν περίπου ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κόρακος εἶναι ὁρατὸς διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ κομήτης λαμπρότατος τρίτου ἀστρικοῦ μεγέθους.

ΚΛΕΙΔΙΑ Σ' ΕΝΑ ΛΕΠΤΟ
ΕΠΙΣΚΕΥΑΙ ΑΝΑΠΤΗΡΩΝ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ
τοποθετοῦμε σοῦστες ἐξωθύρας
ΑΝ ΚΛΕΙΣΤΕΙΤΕ ΕΞΩ
Τηλεφωνήσατε
220-666
ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ
ΝΙΚ. ΣΚΟΝΔΡΑΣ
ΜΑΙΖΩΝΟΣ 70
Παραπλεύρως ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Η «ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ»

Καλὲς σχέσεις μὲ τὸν ἑαυτό μας προϋπόθεση γιὰ μιὰ καλύτερη ζωὴ

Δὲν πρέπει νὰ πληρώνουμε τὰ χαμένα παιδικὰ χρόνια μας

ΚΑΘΕ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΡΥΒΕΙ ΚΑΠΟΙΟ ΜΥΣΤΙΚΟ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. (Ἰδ. Ὑπ.).— Πῶς τὰ πάτε μὲ τὸν ἑαυτό σας; Νὰ ἕνα ἐρώτημα ποὺ ἐλάχιστοι ἄνθρωποι μποροῦν νὰ τὸ ἔχουν συνειδητοποιήσει καὶ ἔχουν ἑτοιμη τὴν ἀπάντηση. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι τῆς διαστημικῆς, τῆς ἀγχώδους καὶ ἐκπληκτικῆς αὐτῆς ἐποχῆς μας, εἶναι ἀδύνατο ν' ἀπαντήσουν στὸ ἐρώτημα. Κι ὅμως, ὁ καθένας πρέπει νὰ μάθει πρῶτα ἀπ' ὅλα νὰ διαμορφώνει τὶς σχέσεις μὲ τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ τὶς γνωρίζει τόσο καλά, ὅσο τὰ χαρακτηριστικά τοῦ ἐξωτερικοῦ ἑαυτοῦ του καθὼς τὸν ἀντικρύζει στὸν καθρέφτη.

Ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ «ἑαυτός μας» καὶ πρέπει νὰ εἴμαστε ὄχι ἁπλῶς εἰλικρινεῖς μαζί του, ἀλλὰ κάτι παραπάνω: αὐστηροὶ καὶ δίκαιοι. Μιὰ ὁμάδα ἀπὸ Ἀμερικανοὺς καὶ Εὐρωπαίους Ψυχολόγους — Ψυχαναλυτές, ἐξέτασαν γιὰ πολὺ καιρὸ τὸ «πρόβλημα» τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν ἑαυτό του, μελετῶντας πολλὲς περιπτώσεις σὲ διαφορετικὰ κοινωνικὰ στρώματα. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες ὑποβλήθηκαν χωρὶς νὰ τὸ ὑποψιάζονται σὲ διάφορα τέστ ποὺ ἀποσκοποῦσαν στὴ «χαρτογράφηση» τῆς ψυχῆς, καθὼς καὶ στὴ καταγραφὴ καὶ τὴν ἀνάλυση των συμπλεγμάτων ποὺ δυναστεύουν τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐντελῶς χονδρικά, τὸ συμπέρασμα των ἐπιστημόνων εἶναι, ὅτι τὴν ευτυχία πρεπει νὰ τὴν ἀναζητήσουμε μέσα μας καὶ κυρίως πρεπει νὰ μάσουμε νὰ «χειριζομαστε» τον ἑαυτο μας, νὰ μαθουμε νὰ τὸν κατευθύνουμε καὶ νὰ τὸν ἀγαπαμε, ἔτσι ποὺ νὰ μπορέσουμε νὰ δραστηριοποιήσουμε ὅλες μας τὶς ουνατοτητες καὶ νὰ πετυχουμε ἀν ὄχι ολα, τα περισσοτερα απ' ὅσα πιστευουμε ὅτι μπορουμε νὰ πετύχουμε.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΧΑΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΧΑΟΣ

Οἱ ἄνθρωποι ὑποφέρουν ἀπὸ πολλὰ πραγματα καὶ το περιέργο εἶναι ὅτι εξακολουθοῦν να ὑποφέρουν χωρὶς νὰ κάνουν καμμια σοοαρη προσπάθεια ν' αλλάξουν τὰ πράγματα. Γιατὶ αὐτό; Γιατὶ εξακολουθοῦμε ὅλοι μας νὰ ζοῦμε μ' αὐτον τὸ «ψασαγιστικο» τροπο;

Οἱ ἐπιστημονες ἐπισημαίνουν ὅτι ὑπάρχει «μιὰ κρυφὴ ανταμοιβὴ» στο νὰ ἐξακολουθοῦμε νὰ ὑποφέρουμε. Εἶναι κάτι οικεῖο, ξέρουμε τί θὰ ἐπακολουθήσει, ὁ κοσμος μας γίνεται ἔτσι κατανοητος, νοιώνουμε ἕνα αἴσθημα ἀσφαλείας κι ας ὑποφέρουμε. Μιλαμε σημερα γιὰ τὸ «κοινωνικό χάος» ποὺ ἀναμφισβήτητα ὑπάρχει. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ξέρουμε ὅτι τὸ «προσωπικὸ χάος» εἶναι πολὺ σημαντικότερο, πολὺ χειρότερο. Το δημιουργοῦμε μόνοι μας ἀπὸ τὴν τρυφερὴ ἡλικία. Ὁ καθένας μας σχηματίζει μιὰ εἰκόνα ὑποθετικης θεωρίας γιὰ τὸν ἑαυτό του. «Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τῆς ζωῆς», λέμε. Μιὰ βάση ποὺ πάνω της στηρίζουμε τὴν ὕπαρξή μας. Ἐπιβιώνουμε. Τὸ κακὸ εἶναι ὅτι πολὺ συχνὰ δὲν τὶς ἀναθεωροῦμε — ὅπως ἔπρεπε νὰ κάνουμε —αὐτὲς τις θεωρίες μας, καθὼς μεγαλώνουμε, καὶ ἀποκτοῦμε μεγαλύτερη πεῖρα. Ἀντίθετα, διατηροῦμε τὴν ἀρχικὴ θεωρία καὶ προσθέτουμε σ' αὐτὴν νέες ἐμπειρίες, προσαρμόζοντές τες στὰ παλιὰ καλούπια.

Οἱ θεωρίες αὐτές, λένε, οἱ ψυχολόγοι, εἶναι «ὑπολανθάνουσες» σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ πάντως ὑπάρχουν σέ ὅλους. Εἶναι σχηματισμένες ἀπὸ ἀόριστα συναισθήματα, ἀνομολόγητους φόβους, πράγματα ποὺ δὲν τολμούσαμε νὰ συζητήσουμε ἢ ἀκόμη καὶ νὰ σκεφτοῦμε ὅταν εἴμαστε παιδιά. Αὐτὸ σημαίνει ὅτις σημαντικότερες ἰδέες μας γιὰ τὴ ζωή, ἐκεῖνες ποὺ δὲν τὶς συνειδητοποιοῦμε, κάν, τὶς ἔχουμε μέσα μας ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία. Ἀλλὰ ὁ ἀντίχτυπός τους μπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ ἰσχυρός. Λόγου χάρη, ἂν κάποιος εἶχε αἴσθανθεῖ ἐγκατάλειψη σὰν παιδί, σχηματίζει μέσα του μιὰ θεωρία ἐγκατάλειψης καὶ ἀκόμη καὶ μεγάλος προσκολλᾶται σὲ ἄτομα ποὺ πιθανὸν θὰ τὸν ἐγκαταλείψουν πάλι... Ἀκόμη, μπορεῖ νὰ φαντάζεται πὼς τὸν ἔχουν ἐγκαταλείψει ἄνθρωποι ποὺ στὴ πραγματικότητα τοῦ συμπαραστάθηκαν. Ὑποφέρει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ «ἱκανοποιεῖται» γιατὶ ἡ θεωρία του γιὰ τὴ ζωὴ βγαίνει ἀληθινή, σωστή... Εἶναι αὐτὸ ἕνας λόγος ποὺ οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλουν ν' ἀλλάξουν. Προκειμένου νὰ παραδεχτοῦν πὼς ἔκαναν ἐπὶ τριάντα χρόνια ἕνα λάθος, προτιμοῦν νὰ συνεχίσουν νὰ κάνουν τὸ ἴδιο λάθος ἄλλα τριάντα χρόνια.

Ὁρισμένοι ἄνθρωποι — λέει, ἕνας ἀπὸ τοὺς ψυχαναλυτές ποὺ πῆραν μέρος στὴν μελέτη — ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ τοὺς ἄφησε ἀνικανοποίητους ἡ παιδικὴ ἡλικία, σοῦ διηγοῦνται μὲ κάθε λεπτομέρεια πόσο ἄδικα τοὺς ἔχουν φερθεῖ. Πολὺ συχνὰ ἔχουν ἄδικο. Πράγματι, ἀδικήθηκαν, σὰν παιδιά, ἀλλὰ αὐτὸ ποὺ δὲν βλέπουν εἶναι ὅτι τώρα ἀδικοῦν οἱ ἴδιοι τὸν ἑαυτό τους. Ὅσο ξοδεύουν τὴ δραστηριότητά τους στὸν θυμὸ ἐναντίον ἀνθρώπων ποὺ κάποτε τοὺς στέρησαν κάτι, δὲν θὰ μπορέσουν νὰ ξοδέψουν τὶς προσπάθειές τους γιὰ νὰ προσφέρουν στὸν ἑαυτό τους ἐκεῖνο ποὺ τοὺς χρειάζεται τώρα. Ἡ ὀργή τους δὲν πληγώνει τοὺς γονεῖς τους ἢ ὁποιους ἄλλους τοὺς ἀδίκησαν, ἀλλὰ τσακίζει τοὺς ἴδιους τώρα.

ΕΧΟΥΜΕ ΑΝΑΓΚΗ ΑΠΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Δὲν μποροῦμε νὰ γενικεύσουμε τὸ παράδειγμα καὶ νὰ τὸ κάνουμε κανόνα, δηλώνουν οἱ γιατροί. Ἀλλὰ εἶναι χαρακτηριστικό. Δὲν μποροῦμε νὰ ἀναζητᾶμε τὴν τέλεια δικαιοσύνη τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ ἴδια ἡ ζωὴ δὲν εἶναι δίκαιη. Πολλοὶ διαμαρτύρονται καὶ ρωτοῦν: «Πρέπει δηλαδὴ νὰ μένουν ἀτιμώρητοι οἱ κακοὶ γονεῖς ποὺ ἀδίκησαν κατάφωρα καὶ σκληρὰ τὰ παιδιά τους;». Αὐτὸ βέβαια, δὲν εἶναι δίκαιο, ἀλλὰ ὅταν πιὰ τὸ κακό—τὶς περισσότερες φορὲς χωρὶς τὴ θέληση τοῦ φταίχτη — ἔχει γίνει, δὲν μπορεῖς φυσικὰ νὰ τὸ ἀποτρέψεις.

Ἀλλὰ μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀδικήθηκε νὰ πάψει πιὰ νὰ θυσιάζει ὁλόκληρη τὴ ζωή του σ' ἐκεῖνο τὸ περασμένο κακό. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο χρειάζεται ἕνας σο βαρὸς καὶ ἐπίμονος — πολλὲς φορὲς ὀδυνηρός ἀλλὰ κατὰ κανόνα στὸ τέλος λυτρωτικός —διάλογος μὲ τὸν ἑαυτό μας. Ὅλοι ἀρχίζουμε τὴ ζωή μας σὰν ἕνα πολὺ μικρὸ καὶ ἀδύνατο ἄτομο μέσα σ' ἕνα οἰκογενειακὸ περιβάλλον. Οἱ ἀδυναμίες μας δὲν εἶναι θεωρία, εἶναι πραγματικότητα. Δὲν μποροῦμε ἐμεῖς νὰ κάνουμε τίποτε, μᾶς κάνουν ὅ,τι θέλουν οἱ ἄλλοι, οἱ μεγάλοι.

Ὅταν ὅμως γίνουμε τριάντα ἐτῶν δὲν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν προστασία τῆς μάνας μας, ὅπως τὴν εἴχαμε ἀνάγκη στὰ τρία μας χρόνια. Τώρα πιὰ ἀνήκουμε στὸν ἑαυτό μας. Ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ ἐλευθερία. Αὐτό, ὅμως, πολλοὶ ἄνθρωποι δὲν τὸ συνειδητοποιοῦν, γιατὶ ποτὲ δὲν «μίλησαν» μὲ τὸν ἑαυτό τους, ποτὲ δὲν ξεκαθάρισαν τὶς σχέσεις τους μαζί του καὶ ποτὲ δὲν τὸν ἀξιολόγησαν σύμφωνα μὲ τὶς συνθῆκες τῆς κοινωνίας. Ἐξακολουθοῦν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀναζητοῦν τὸ αἴσθημα τῆς ἀσφάλειας ποὺ εἶχαν μικροί, ὅτι κάποιοι «ἐνήλικες» τοὺς συμπαραστέκονται ἢ τοὺς δυναστεύουν... Χρειάζεται κουράγιο γιὰ νὰ ἐγκαταλείψει κανεὶς τὶς φαντασιώσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἀλλὰ ὅταν μπορέσει νὰ τὸ κάνει, τότε νοιώθει ν' ἀναπνέει τὸν δροσερὸ ἀέρα τῆς ἀτομικῆς αὐτοτέλειας καὶ τῆς ἐλευθερίας ἀπέναντι στὸν κόσμο, τὸν παλιὸ δεσμώτη του...

Ἐδῶ, λένει οἱ ψυχολόγοι—ψυχίατροι, πρέπει νὰ κάνουμε ἕνα διαχωρισμό, ἀνάμεσα στὴν ἐνηλικίωση καὶ τὴν ὡρίμανση. Ὁ δρ Μπ. Μπέρκοβιτς, τῆς ὁμάδας ποὺ ἔκανε τὴν ἐνδιαφέρουσα μελέτη γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἑαυτό του, λέει: «Δὲν εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ παραλάβει στὰ χέρια του τὸν ἑαυτό του. Μὲ ρώτησαν ἂν ἔχουν οἱ ἄνθρωποι τὸ θάρρος νὰ κυττάζουν συνεχῶς τὴν πραγματικότητα, ἂν μπορεῖ κανεὶς νὰ περιμένει ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους νὰ εἶναι τόσο ὥριμοι. Μὰ δὲν χρειάζεται νὰ εἶναι τελείως ὥριμοι. Εἶναι καὶ αὐτὸ κάτι ποὺ ὁ πολὺς κόσμος δὲν καταλαβαίνει. Τὴν ἐνηλικίωση οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι τὴ φαντάζονται σὰν μιὰ πόρτα ποὺ ὅταν τὴν περάσει κανείς, δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ γυρίσει πίσω ποτέ. Ἡ ὡρίμανση, ὅμως, δὲν εἶναι δρό